

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 606/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou UHAĽ s. r. o., Štefana Moyzesa 9877/43, Zvolen, proti uzneseniu Okresného súdu Prievidza č. k. 16P/1/2021 z 10. augusta 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkové východiská

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. októbra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na slobodu, rovnosť, dôstojnosť podľa čl. 12 ods. 1, súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhuje zrušiť namietané uznesenie, vec vrátiť na ďalšie konanie, odložiť vykonateľnosť namietaného uznesenia a priznať náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že matka maloletej [REDAKOVANÉ] (dcéra sťažovateľa) sa návrhom podaným na okresnom súde domáha zákazu styku sťažovateľa s maloletou, jej zverenia do jej osobnej starostlivosti a určenia vyživovacej povinnosti sťažovateľa vo vzťahu k maloletej. Sťažovateľ sa vzájomným návrhom domáhal zverenia maloletej do jeho starostlivosti alebo striedavej starostlivosti.

3. Okresný súd uznesením č. k. 16P/1/2021 zo 17. mája 2022 nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru klinickej psychológie detí a dospelých PhDr. Andrejom Benkovičom z dôvodu zistenia vzájomných vzťahov medzi účastníkmi konania, ako aj ich osobnostných predpokladov. Ustanovený znalec 25. júla 2022 oznámil okresnému súdu, že matka maloletej voči jeho osobe vzniesla námietku zaujatosti z dôvodu, že ustanovený znalec bol pribratý aj do trestného konania

v trestnej veci sťažovateľa, v ktorom je vedené trestné stíhanie pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. d) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, v ktorom matka maloletej vystupuje v procesnom postavení poškodenej. V danej trestnej veci ustanovený znalec vypracoval znalecký posudok.

4. Na základe uvedeného okresný súd namietaným uznesením odvolal zo znaleckého dokazovania ustanoveného znalca pre jeho pomer k veci a účastníkom konania a v konaní ustanovil znalkyňu PhDr. Ľubicu Šorlovú.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ považuje namietané uznesenie okresného súdu za nedostatočne odôvodnené a arbitrárne z dôvodu, že v ňom absentuje označenie skutočností, pre ktoré bol z konania odvolaný znalec. Tiež namieta, že námietka zaujatosti zo strany matky maloletej neobsahuje náležitosti podľa § 52 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a tiež že námietka bola podaná oneskorene, a tak okresný súd na túto námietku nemal prihliadať. Dôvod na vylúčenie znalca z konania zo strany matky maloletej považuje sťažovateľ za nepostačujúci. Namieta, že podanie posudku znalcom v inom (trestnom) konaní nezakladá pochybnosti o jeho nezaujatosti. Skutočnosť, že matka maloletej nebola spokojná s výsledkom trestného konania a s objektívnym znaleckým posudkom podaným v trestnom konaní, nezakladá dôvod zaujatosti znalca. Namieta, že mu neboli doručené námietky voči osobe znalca a nebolo mu umožnené sa k nim vyjadriť. Porušenie svojich uplatnených práv odvodzuje aj od toho, že v konaní na okresnom súde bolo nariadené znalecké dokazovanie práve na jeho návrh. Sťažovateľ adresoval okresnému súdu 30. augusta 2022 podanie, v ktorom namietal uvedené skutočnosti, na ktoré mu súd nereagoval.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v námietke sťažovateľa, že okresný súd namietaným uznesením z konania odvolal znalca a ustanovil iného, aj keď na to nemali byť splnené zákonné (procesné) podmienky a svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil.

7. Ústavný súd pristupuje k ochrane základných práv v zásade posúdením výsledku konania pred súdom. Či namietané konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (rozsudok zo 4. 6. 2002 vo veci Komanický proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 40437/07)] vyplýva, že ústavný súd a ESLP overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov a akým je aj odvolanie vo veci samej, je jednou z podmienok prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. V prípade nesplnenia tohto postupu je dôvod konštatovať, že ústavná sťažnosť je neprípustná.

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

10. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, ústavnú sťažnosť kvalifikuje ako neprípustnú pre nevyčerpanie prostriedkov nápravy.

11. Podľa § 365 ods. 2 CSP: *„Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.“* Podľa § 389 ods. 2 CSP: *„Ak sú dané odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 2, odvolací súd zruší odvolaním napadnuté rozhodnutie vo veci samej a zároveň zruší aj právoplatné uznesenie, ktoré rozhodnutiu vo veci samej predchádzalo.“*

12. Z už uvedeného vyplýva, že civilné procesné právo poskytuje sťažovateľovi v rámci riadneho opravného konania vo veci samej garanciu aj vo vzťahu k namietanému uzneseniu okresného súdu. Je na sťažovateľovi, či svoje právo využije primárne (teda nie subsidiárne pred ústavným súdom) najprv v odvolacom konaní. Z uvedeného dôvodu preto ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre jej neprípustnosť.

13. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa vrátane návrhu na odklad vykonateľnosti namietaného uznesenia okresného súdu v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Peter Straka
predseda senátu